

ב"ה

פרשת בהעלותך

מקשה זהב עד ירכה

במדבר ת, ד.

מדוע חוזרת התורה שוב על "מעשה המנורה"

הפרשה מתחילה "בהעלותך את הנרות וגו'" (פרטי הענינים דהדלקת המנורה) - ולאחרי זה נאמר¹: "וזה מעשה המנורה מקשה זהב עד ירכה עד פרחה מקשה היא".

וצריך להבין²: בפרשתנו אין צורך לספר אודות עשיית המנורה - שהרי אין זה המקום שבו מדובר אודות עשיית המשכן וכליו; ענין זה נתבאר כבר באריכות לפני זה שני פעמים: פעם אחת - בציווי הקב"ה (בפרשת תרומה³) ופעם שניה - בעשיית המשכן בפועל (בפרשת ויקהל⁴). ואילו בפרשתנו מדובר רק אודות תכליתה של המנורה (לאחרי עשייתה): "בהעלותך את הנרות". ואם כן, למה נאמר כאן "וזה מעשה המנורה וגו"?

ובפרטיות יותר: אין זו הפעם הראשונה שמסופר בחומש אודות תכליתם של כלי המשכן לאחרי שכבר נעשו. ולדוגמא: בנוגע לשולחן - נאמר⁵: "ולקחת סולת ואפית אותה שתים עשרה חלות גו' ושמת אותם גו' על השולחן וגו'", ואף על פי כן לא נאמר לאחרי זה בנוגע לאופן עשיית השולחן. והטעם פשוט - כיון שענין זה נאמר כבר במקום שמדובר אודות עשיית המשכן וכליו, וכאן נתחדש רק ענין אפיית לחם הפנים שצריך לשים על השולחן.

¹ ח, ד.

² בהבא לקמן - ראה גם לקו"ש חכ"ח ע' 60 ואילך. חל"ח ע' 34 (משיחה זו).

³ כה, לא ואילך.

⁴ לז, יז ואילך.

⁵ אמור כד, ה-ו.

וכשם שבלחם הפנים לא נאמר "וזה מעשה השולחן" - הנה גם בהדלקת הנרות לא היה צריך לומר "וזה מעשה המנורה", כיון שכאן מדובר רק אודות הדלקת הנרות, ולא אודות עשיית המנורה, וכמודגש בהקדמה שבהתחלת הפרשה: "בהעלותך את הנרות". ואם כן, נשאלת השאלה - גם אצל בן חמש למקרא - למה נאמרו כאן פרטי הענינים דעשיית המנורה?

ועוד צריך להבין: גם אם מאיזה טעם רוצה התורה לבאר גם "מעשה המנורה" - למה בחרה התורה רק את הפרט ד"מקשה היא", בה בשעה שישנם ריבוי פרטים בעשיית המנורה, שצריך להיות שבעה קנים, גביעים כפתורים ופרחים, ככל פרטי הענינים שנתבארו בנוגע לעשיית המנורה, ומכולם נאמר כאן רק הענין ד"מקשה היא"?

ועל כרחק צריך לומר, שמכל פרטי הענינים ד"מעשה המנורה", הענין היחידי שנוגע ל"בהעלותך את הנרות" הוא הענין ד"מקשה היא" - כפי שיתבאר על פי הידוע (ונתבאר בלקוטי תורה⁶) ש"מקשה" מורה על ענין האחדות, כדלקמן.

ביאור הענין: בהתחלת הפרשה נאמר: "בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות", והיינו, שכל שבעת נרות המנורה צריכים להאיר לכיוון אחד - "אל מול פני המנורה".

ולכאורה אינו מובן: התורה עצמה אומרת שצריך להיות "שבעת הנרות". והסיבה לכך שבגשמיות צריך להיות שבעה נרות - לפי שברוחניות ישנם שבעה נרות, שכל אחד הוא ענין בפני עצמו. ואם כן, איך יכולים לפעול ש"אל מול המנורה יאירו שבעת הנרות", היינו, שעם היותם שבעה נרות שונים, יעמדו כולם בענין אחד - אל מול פני המנורה!?

וממה-נפשך: אם כל הנרות צריכים להיות בענין אחד - הוצרך להיות לכתחילה (ברוחניות, ובמילא גם בגשמיות) נר (קנה) אחד, ולא שבעה נרות (קנים); ואם צריך להיות שבעה נרות - איך יכולים להיות כולם "אל מול פני המנורה"!?

אך על זה נאמר בהמשך הכתוב - "וזה מעשה המנורה מקשה גו": לאמיתו של דבר שבעת הנרות הם (לא שבעה ענינים שונים, אלא) ענין אחד - "מקשה", ורק על ידי זה ש"מקיש בקורנס כו" (כלשון רש"י) נעשו שבעה קנים, גביעים כפתורים ופרחים כו', אבל באמת ענינם אחד, כיון שנמשכים כולם מאותו מקור (ולא כמו שאר

⁶ פרשתנו לב, ג ואילך.

עניני המשכן שנעשו מחלקים שונים ואחר כך חיברו אותם כו"). וכיון שבעצם ענינם אחד, לכן, גם לאחרי שנעשו "שבעה נרות", יכולים לפעול שיהיו כולם בענין אחד – "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות".

ויתירה מזה – "עד ירכה עד פרחה": "ירכה" - "היא השָׁדָה שעל הרגלים" (כפירוש רש"י), שזהו החלק התחתון ביותר שבמנורה; ואילו "פרחה", שנעשה ליופי, מורה על דרגא נעלית ביותר. והיינו, שהענין ד"מְקֻשָּׁה" כולל את כל פרטי הענינים שבמנורה, מהענין היותר עליון עד לענין היותר תחתון, ובמילא מובן שכולל גם את כל הדרגות שבינתיים.

וחוזר ומסיים: "מקשה היא" - כדי להדגיש שלא זו בלבד ש"מקשה היא" קודם שנחלקו שבעת הנרות, אלא גם לאחרי שנחלקו שבעת הנרות, עם כל פרטי הענינים שבהם, "עד ירכה עד פרחה" - גם אז "מקשה היא" (ולכן, "אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות").

וההוראה מזה בעבודת האדם (כאמור כמה פעמים שכל ענין בתורה מהוה הוראה בעבודת ה'): מנורה - קאי על כנסת ישראל, ושבעת הנרות הם שבע מדריגות כו⁷, כך, שיש ביניהם חילוקי הדרגות על פי תורה (נוסף על החילוקים שבין כהן לוי וישראל, ועד לעשרה יוחסין, כדאיתא במשנה⁸).

ואף על פי כן, בנוגע לענין ד"יאירו שבעת הנרות", - שזוהי המטרה העקרית של הנרות, כפי שרואים במוחש, שאפילו בשעה שיש נר ופתילה, הנה כל זמן שהנר אינו מאיר לא נשלמה כוונתו, רק כשמדליקים את הנר ומאיר את כל המקום שמסביבו, אזי נשלמה כוונת הנר; ועל דרך זה בנוגע ל"נר ה' נשמת אדם"⁹, שהתכלית היא שהנשמות יאירו בעבודת ה' - עומדים כולם בשוה באופן ש"אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות".

וטעם הדבר - כיון ש"מקשה היא": כל בני ישראל הם מציאות אחת, כיון שנמשכים כולם מאותו מקור - הקב"ה, "אב אחד לכולנה"¹⁰, ואף שיש חילוקים ביניהם, "עד ירכה עד פרחה", ש"פרחה" קאי על אלו שבדרגת הראש, ו"ירכה" קאי על אלו שבדרגת רגל, הנה חילוקים אלו הם רק בחיצוניות, אבל בפנימיות, הנה גם לאחרי חילוקי הדרגות – "מקשה היא", מציאות אחת, והיינו, לא רק באופן שזה משפיע וזה מקבל, אלא כולם באותה דרגא.

⁷ ראה לקו"ת ריש פרשתנו. ובכ"מ.

⁸ קידושין רפ"ד.

⁹ משלי כ, כז.

¹⁰ תניא רפ"ב.

ולא עוד אלא שהמנורה היא "מקשה זהב" - "זהב טהור"¹¹ ללא סיגים, והיינו, שגם אלו מבני ישראל שנקראים בשם "ירכה", הרי הם "זהב טהור", כיון שאצל כל בני ישראל אין ענין של סיגים כו'. וכדמוכח גם מזה שהקב"ה אומר על בני ישראל "מעשה ידי להתפאר"¹² - שהרי אין הקב"ה מזכיר שמו על דבר לא טוב¹³, וכמו שכתוב¹⁴ "מפי עליון לא תצא הרעות", ובהכרח לומר שאצל בני ישראל יש רק טוב, וכל אחד מהם הוא בבחינת "זהב טהור". ולכן יכולים לפעול שבעבודת ה' יהיו כולם ביחד" - אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות".

וענין זה מהוה הוראה נצחית לכל הדורות, אפילו בזמן שאין בית המקדש קיים, ואין הדלקת המנורה בפועל - שגם אז צריך להיות הענין ד"בהעלותך את הנרות" בעבודה הרוחנית באופן ש"אל פני המנורה יאירו שבעת הנרות"; ובפרט בבוא הזמן שבו קורין פרשה זו, כפתגם רבינו הזקן¹⁵ שצריכים "להיות" עם הזמן, עם הפרשה שקורין בתורה - הרי בודאי שענין זה צריך להיות הוראה בעבודת כל אחד ואחת מישראל.

קטע משיחת ש"פ בהעלותך, ט"ז סיון, רשימת השומעים בלתי מוגה.

תו"מ ה'תש"ל חוברת ע' 4.

¹¹ תרומה כה, לא. ועוד.

¹² ישעי' ס, כא. וראה סנהדרין ר"פ חלק.

¹³ ראה תנחומא תזריע ט (בסופו). תוס' תענית ג, סע"א.

¹⁴ איכה ג, לח.

¹⁵ סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך (נעתק ב"היום יום" ב חשון).

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"י ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה